

**УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ ХАРКІВСЬКОЇ
ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ХАРКІВСЬКА ОБЛАСНА УНІВЕРСАЛЬНА НАУКОВА
БІБЛІОТЕКА
СЕКТОР ІНФОРМАЦІЇ З ПИТАНЬ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВА**

61003, м. Харків, вул. Кооперативна, 13
т. 731-31-32

**НОВІ ПАМ'ЯТНИКИ ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

(Оглядова довідка за матеріалами періодичних видань за 2005 рік)

Вип. 9

**Матеріал підготувала: Казанцева Н.Ю. – зав. сектором інформації
з питань культури і мистецтва Харківської
обласної універсальної наукової бібліотеки**

Харків 2008

НОВІ ПАМ'ЯТНИКИ ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Випуск 9

*(Оглядова довідка за матеріалами періодичних видань
за 2005 рік).*

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ МАРКА КАРМІНСЬКОГО

31 січня 2005 року на будинку № 12 по вул. Культури було відкрито меморіальну дошку заслуженому діячу мистецтв УРСР, композитору Марку Кармінському.

Марк Веніамінович Кармінський народився 30 січня 1930 року у Харкові. Майбутній композитор, визнаний у колі друзів ерудит, відмінник, гордість школи, любив літературу, музику, театр. Але з усіх його захоплень перемогла музика. Марк Кармінський став студентом Харківської консерваторії, класу одного із авторитетніших педагогів, відомого харківського композитора Дмитра Клебанова.

Після закінчення консерваторії Марк Веніамінович стає театральним композитором. У Харківському оперному театрі було поставлено його оперу “Буковинці” (автор першоджерела і лібрето опери - відомий український поет, харків'янин Ігор Муратов). Кармінський активно співпрацює з режисерами, акторами, поетами, прозаїками. Разом із С. Лерманом і І. Хайтом, поетом З. Сагаловим, театрознавцем В. Дубровським композитор створив яскраві спектаклі, музика до яких знайшла нове життя на естраді, радіо і телебаченні.

Доля звела Марка Веніаміновича з багатьма неординарними творчими особистостями із Харкова, Києва, Москви, Саратова, Горького, Свердловська, Донецька, Львова. У цих містах і сьогодні ставляться опери, мюзикли, драматичні спектаклі з музикою Кармінського.

Чотири опери, написані Марком Кармінським (серед них – “Десять днів, що потрясли світ”, “Іркутська історія”), з успіхом ідуть у багатьох театрах України, Росії, Чехії, Німеччини. Любителям музики добре відомі його балет “Рембрант”, музику до численних постановок в українському, російському, єврейському театрах. Всенародну відомість композитору принесли п'ять грамплатівок, найпопулярніша з яких – запис мюзиклу “Робін Гуд” за участі Й. Кобзона, Л. Лещенка, В. Толкунової, Є. Леонова, стала улюбленою платівкою не одного покоління дітей.

Останні п'ять років свого життя Марк Кармінський брав активну участь у роботі найбільшого в Україні Міжнародного музичного фестивалю “Харківські асамблеї”.

У червні 1995 року у Харкові вийшли в світ два останніх прижиттєвих видання майстра – хоровий збірник “Дорога до храму” і соло для скрипки “Єврейська молитва”.

Багато і плідно займався Марк Кармінський і громадською діяльністю. Його музика склала програму десятого хорового фестивалю, який проходив у Харкові у 1993 році. За його участі було створено благодійний Фонд підтримки молодих обдаровань.

Міжнародний біографічний центр у Кембріджі включив відомості про життя і творчість Кармінського у шосте видання довідника “Хто є хто в музиці”, а Американський біографічний інститут (АВІ) назвав композитора “Людиною року”. Кармінському також була присуджена медаль – вищий символ відзнаки АВІ (у ХХ сторіччі ця нагорода присуджувалась в останній раз). У Харкові ім’я композитора присвоєне одній із дитячих музичних шкіл.

Література:

Кармінський Марко Веніамінович: [Біогр. довідка] // Митці України: Енцикл. довід.- К., 1992.- С. 288.

В Харькове увековечили пам'ять Марка Карминского // Веч. Харьков.- 2005.- 1 февр.- (Новости культуры).

Марк Карминский // Слобода.- 2005.- 4 февр.- (Память).

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ В. ВАСЮТІНА

Відкрито у квітні 2005 року на будівлі харківської середньої школи № 171, де у 1959 – 1969 роках навчався льотчик-космонавт СРСР, Герой Радянського Союзу, академік воєнних наук, генерал-лейтенант Володимир Васютін.

У вересні 2005 року виповнилось 20 років космічному польоту нашого земляка Володимира Васютіна.

У 1966 році Володимир прийшов до Харківського аероклубу, а через три роки поступив у Харківське вище училище льотчиків імені С. Грицевця. Восени 1973 року Володимир Васютін отримав лейтенантські погони, але залишився в ВВАУЛ льотчиком-інструктором учбового авіаційного полку. В «космонавти» – на посаду слухача-космонавта Центру підготовки космонавтів ВПС Васютіна зачислили 23 серпня 1976 року.

Відбір до загону космонавтів був найсуворіший. Спочатку – конкурс особистих справ (обов'язково – членство в КПРС). Потім претендентів (а їх було сотні) направляли на медичне обслідування у Центральний авіаційний госпіталь. Тих, хто пройшов через густе сито відбору, чекали виснажливі тренування.

Володимира Васютіна переводять у місто Ахтубінськ до Центру підготовки льотчиків-випробувачів. Ще рік він займався загальнокосмічною підготовкою.

З 1979 по 1982 рік нашого земляка готували для польоту на орбітальній станції «Салют-7». Спочатку у якості «рядового» космонавта, а потім – як дублера командира космічного корабля «Союз Т-7». Дублером Васютін залишався довго. У травні 1983 року почалась підготовка до довготривалого

польоту за програмою основної експедиції на станції «Салют-7». Далі Володимира Володимировича готують як командира резервного екіпажу корабля «Союз Т-10-12», командира дублюючого екіпажу третьої експедиції на «Салют-7», дублера командира космічного корабля «Союз Т-10», дублера корабля «Союз Т-12»...

6 червня 1985 року до станції «Салют-7» стартував космічний корабель «Союз Т-13» з Володимиром Джанібековим і Віктором Савіних. Космонавти провели ручне стикування з некерованою станцією і змогли повністю відновити її працездатність. А 17 вересня космічний корабель «Союз Т-14» з екіпажем у складі командира корабля Володимира Васютіна, бортінженера Георгія Гречко і космонавта-дослідника Олександра Волкова був виведений на навколосеземну орбіту. Космонавти приступили до виконання найдовшої на той момент в історії космонавтики – трьохсотденної – програми польоту. Згодом стало ясно, що Володимир Васютін захворів. Це був перший такий випадок на орбітальній космічній станції. Володимир Васютін тримався із усіх сил. Його намагались лікувати за рекомендаціями лікарів з Землі ліками із бортової аптечки. 18 листопада, незважаючи на покращення стану хворого, Державна комісія вирішила «у зв'язку з хворобою В. Васютіна призначити командиром екіпажу Віктора Савіних. Посадку корабля «Союз Т-14» призначити на 21 листопада». Тривалість перебування у космосі екіпажу Васютіна склала 64 доби 21 годину 52 хвилини 08 секунд.

20 грудня 1985 року Володимир Васютіну були присвоєні звання Героя Радянського Союзу і льотчика-космонавта СРСР. А у лютому 1986 року його...відчислили із загону космонавтів за станом здоров'я. Далі Васютін продовжує навчання в академії ім. Ю.Гагаріна, закінчив там ад'юнктуру, згодом керував штурманським факультетом і факультетом забезпечення бойових дій авіації. У травні 1995 року Васютіна призначили заступником начальника академії ім. Ю. Гагаріна. Того ж року йому було присвоєно звання генерал-майора. Наступного року - генерал-лейтенанта. Але він вже тяжко хворів. Володимир Володимирович Васютін помер 19 липня 2002 року.

Література:

Генкин А. Дорога из пионерского отряда имени Гагарина привела харьковчанина Владимира Васютина в космос / А. Генкин // Время.- 2005.- 12 апр.- (Сегодня – День космонавтики).

ПАМ'ЯНИК ПЕТРУ ШИРОНІНУ

Відкрито 5 травня 2005 року на перехресті вулиці Гвардійців-широнінців та проспекту 50-річчя ВЛКСМ. Відлите у бронзі погруддя легендарного командира стрілецького взводу лейтенанта Петра Широїна, встановлено на гранітному постаменті з викарбуваними іменами всіх героїв-широнінців. Автор пам'ятника – харківський скульптор Володимир Кочмар.

Під час важких боїв у березні 1943 року гвардійський стрілецький взвод лейтенанта Широніна обороняв від фашистів залізничний переїзд біля села Таранівка. П'ять дів піхотинці стримували натиск ворога. Проти 25-ти гвардійців німці кинули 35 танків і батальйон автоматників. У розпорядженні нашого взводу була тільки одна гармата. Після того, як її роздавила ворожа „самоходка”, солдати один за одним почали кидатися під ворожі танки зі зв'язками гранат, знищуючи їх ціною свого життя. Рядовий Андрій Скворцов, сержант Іван Сєдих, рядові Петро Шкодін, Микола Суботін, Василь Танцуренко... Коли прийшла допомога, живими залишилось тільки п'ятеро тяжко поранених бійців. Вижив і сам Широнін. Йому і усім бійцям героїчного взводу були присвоєні звання Героїв Радянського Союзу. Після лікування у госпіталі Петро Миколайович Широнін вийшов у відставку і став працювати вчителем у школі. Помер він у 1968 році.

Література:

Буряковская Т. В Харькове открыт памятник Петру Широнину / Т. Буряковская // Время.- 2005.- 7 мая.- (Они сражались за Родину).

Тараненко М. У бронзі разом із побратимами / М. Тараненко // Слобід. край.- 2005.- 7 трав.

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ О.В. ПОГОРЕЛОВА

Відкрито 13 травня 2005 року на будівлі Фізико-технічного інституту низьких температур ім. Б.І. Веркіна НАН України по проспекту Леніна, 47.

О.В. Погорелов (1919 – 2002) – заслужений діяч науки і техніки України, почесний громадянин міста Харкова, лауреат Державної премії СРСР (1950), міжнародної премії ім. Лобачевського (1959), Ленінської премії (1962), Державної премії України (1974), Премії АН УРСР ім. Крилова (1988), премії НАН України ім. Боголюбова (1998).

Олексій Погорелов – корінний харків'янин. Інтерес до математики у нього з'явився ще у 13 – 14 років в роки навчання у середній школі № 80. У 1936 році Погорелов стає студентом фізико-математичного факультету Харківського університету. У 1941 році був призваний в армію і направлений у Москву, де брав участь у науково-технічних розробках оборонного характеру. У 1947 році молодий вчений захистив кандидатську дисертацію у Московському університеті. Повернувшись до Харкова, через рік захистив докторську. Ця робота була удостоєна Сталінської премії (1950) – першої з шести престижних премій, якими були відзначені його видатні наукові досягнення. Завдяки фундаментальним дослідженням О. Погорелова вітчизняна школа геометрії займала у другій половині ХХ століття провідне місце у світі. З 1960 року Олексій Васильович став працювати у щойно заснованому у Харкові Фізико-технічному інституті низьких температур АН України та очолив відділ геометрії. Тут талант вченого розкривається з новою силою. Підручник О.В. Погорелова з геометрії був введений у масову

школу у 1982 році і до тепер є діючим у багатьох регіонах колишнього СРСР. У Фізико-математичному інституті низьких температур Погорелов працював до переїзду у Москву у 2002 році, де і помер 17 грудня.

Першокласні підручники О.В. Погорелова для вузів і середньої школи, як і вся його науково-педагогічна спадщина, ввійшли у скарбницю світової науки і продовжують служити людям.

Література:

Біденко М. Усі ми вчили геометрію по Погорелову / М. Біденко // Слобід. край.- 2005.- 21 трав.

Інформація щодо відкриття у Харкові пам'ятної дошки професору О.В. Погорелову [Електрон. ресурс] // Харківська обласна державна адміністрація.- Режим доступу: <http://www.kharkivoda.gov.ua>

Погорелов Алексей Васильевич // Карнацевич В.Л. 100 знаменитых харьковчан / В.Л. Карнацевич.- Х., 2005.- С.332 – 336.

ПАМ'ЯТНИК А. ДОБРОДЕЦЬКОМУ

Відкрито 18 серпня 2005 року у сквері мікрорайону Новий Побут.

У вишуканому скульптурному зображенні на високому постаменті неподалік вулиці свого імені в Ленінському районі Харкова наче знову ожив уродженець нашого міста військовий льотчик Герой Радянського Союзу Анатолій Добродецький.

У червні 1943 року двадцятирічним випускником Чугуївського авіаційного училища Анатолій Добродецький потрапив на фронт. Воював у винищувальному авіаполку 5-ї повітряної армії Степового фронту, що діяв на Белгородсько-Харківському напрямку. За півтора місяця встиг здійснити 27 бойових вильотів, узяти участь у 11 повітряних боях, особисто збити 3 літаки противника і ще 8 у складі повітряно-винищувальної групи.

А здійснити свій подвиг Анатолію Добродецькому судилося у небі поблизу рідного Харкова. 10 серпня 1943 року, коли десять винищувачів, прикриваючи наші війська в районі Руської Лозової, зустріли ворожу армаду з більш ніж 80 літаків, радянським льотчикам вдалося збити 17 фашистських літаків. Один із них записав на свій особистий рахунок і Добродецький. Однак потім, рятуючи командира ескадрильї, мусив відважитися на таран ворожого винищувача. Таким чином, при визволенні рідного міста й зустрів свою героїчну смерть.

Література:

Добродецький Анатолій Васильевич: [Биогр. справка] // Герои Советского Союза: Краткий биогр. словарь.- М.,1987.-Т.1.- С.433.

Как Харьков отметит День города // Веч. Харьков.- 2005.- 18 авг.- (Праздничная неделя).

Тараненко М. На вулиці свого імені / М. Тараненко // Слобід. край.- 2005.- 23 серп.- (Подобиці. Обставини. Новини).

ПАМ'ЯТНИЙ ЗНАК “ЛІТЕРАТУРНИЙ СТОМЕТРІВЦІ”

Харків – місто контрастів. У тому числі скульптурно-пам'ятникових. Наш скрипаль грає на даху, отець Федір біжить з чайником по перону вокзалу, вчителька викладає у дворі педагогічного університету. А тепер, проходячи Сумською біля театру ім. Т.Г. Шевченка, потрібно уважно дивитись під ноги, щоб не наступити на ... меморіальну дошку.

Незвичайну пам'ятну чавунну дошку з написом “Тут пролягає знаменита, оспівана літераторами мистецька стометрівка, яка більше ніж сто років надихає на творчість багатьох діячів культури та мистецтва”, вмонтовану прямо у тротуарну бруківку, скульптор Сергій Ястребов присвятив “Літературній стометрівці”. Так у 20-х роках минулого сторіччя називали центр культурного життя України (столицею якої тоді був Харків). Саме тут, на початку Сумської (на той час вул. Лібкнехта) знаходились літературні об'єднання “Молодняк”, “Гарт”, “Плут”, “ВАПЛИТЭ”, “Політфронт”, редакція першої всеукраїнської газети “Вісті ВУЦВК”. Тут дивував театралів “Березіль”. По цій дорозі ходили Павло Тичина, Володимир Сосюра, Микола Куліш, Василь Блакитний. Тут відбувались триумфальні зустрічі з харківськими читачами Володимира Маяковського, Сергія Єсеніна, Максима Горького, Олексія Толстого, Анрі Барбюса, Теодора Драйзера, багатьох інших діячів культури.

Відкриття такого своєрідного пам'ятника літературному Харкову початку ХХ сторіччя відбулося 23 серпня 2005 року з ініціативи Харківської міської організації партії “Третя сила”.

Література:

Ларина А. “Литературную стометровку” увековечили в памятной доске / А. Ларина // Харьковские ведомости.- 2005.- 26 – 27 авг.

Тараненко М. “Літературній стометрівці” вікувати ... у бруківці / М. Тараненко // Слобід. край.- 2005.- 30 серп.- (Знай наших!).

Самый доступный памятник // Веч. Харьков.-2005.- 27 авг.- (Оригинально!).

ПАМ'ЯТНИК ОСТАПУ БЕНДЕРУ

23 серпня 2005 року біля кафе “Ріо” по вул. Петровського відкрито скульптурну композицію герою безсмертних творів Ільфа і Петрова Остапу Бендеру. Автор пам'ятника – харківський скульптор Ельданіз Гурбанов, зобразив свого героя сидячого на лавці з цигаркою у руці, одягненим у піджак, на голові кашкет і, звісно, шия обмотана шарфом.

Тепер у Харкові “прописались” вже три персонажі із “Дванадцяти стільців” І. Ільфа і Є. Петрова.

Література:

Воронков М. Великому комбінатору посвящається / М. Воронков // Харьковский вестник.- 2005.- 24 – 25 авг.

“Командовать парадом” будет Юрский // Веч. Харьков.- 2005.- 16 авг.- (Памятники Харькова).

Світлячок Н. Великий комбінатор прописався на Петровського / Н. Світлячок // Слобід. край.- 2005.- 30 серп.

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ Р. ШИНДЛЕРА

Відкрито 19 вересня 2005 року на приміщенні Красноградської районної лікарні. На меморіальній дошці зазначено, що тут жив і працював основоположник медицини у Костянтиноградському повіті земський лікар Роберт Шиндлер.

Література:

Земський лікар Роберт Шиндлер сьогодні з нами // Вісті Красноградщини.- 2005.- 24 верес.

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ О.Ф. БРАНТА

Відкрито на території Харківського зоопарку у вересні 2005 року.

Створити так званий “публічний акваріум” професор Олександр Брант спробував ще у 90-х роках XIX століття. Однак на це йому знадобилось чимало років. У 1895 році на великому 2,5-гектарному дослідному полі університетського саду відкрилася бджолярсько-шовківницька станція, яка розмістилася в дерев'яному будинку, а нині – це дирекція зоопарку. І лише через п'ять років із Асканії-Нової привезли першу партію ссавців і птахів. Проте домівку для них – омріяний О. Брантом акварій – збудували наступного року (ця будівля збереглася донині, зараз тут розміщено експозицію тераріуму). Так було покладено початок Харківського зоосаду, третього в Російській імперії і першого в східній Україні. Портрет його засновника О.Ф. Бранта нащадки вирішили увіковічнити в пам'ятній дошці у 110-річницю існування зоопарку.

Література:

Світлячок Н. Приємне відлуння іменин / Н. Світлячок // Слобід. край.- 2005.- 27 верес.

ПАМ'ЯТНА ДОШКА МЕЦЕНАТАМ

19 жовтня 2005 року у Харківському художньому музеї відбулося відкриття Пам'ятної дошки меценатам музею.

Традиції меценатства, закладені два віки тому, не втрачені і сьогодні. Тому на Пам'ятній дошці вкарбовано імена не тільки меценатів минулих років – засновника Харківського університету Василя Каразіна, російського імператора Олександра III, промисловця Павла Харитоненка, але і нашого сучасника народного депутата України, голови благодійного фонду “АВЕК” Олександра Фельдмана.

Література:

Открытие Памятной доски меценатам [Електрон. ресурс] //Харьковские вести.- Режим доступа: <http://www.portal.kharkov.ua/news/full/1129807520.html>

ПАМ'ЯТНИК ІЛЛІ МЕЧНИКОВУ У ДВОРІЧНІЙ ТА ХАРКОВІ

Відкрито у травні 2005 року у Дворічній. Автор пам'ятного знака – погруддя Іллі Мечникова на високій колоні – відомий скульптор Сергій Ястребов.

Відкрито 28 листопада 2005 року у Харкові. Скульптуру із полірованого граніту встановлено на перехресті вулиць Мечникова і Пушкінської, навпроти Інституту мікробіології і імунології, що носить ім'я Нобелівського лауреата Іллі Мечникова. Фігура вченого немовби виростає із 15-ти тонної гранітної брили. Автори пам'ятника: скульптор - Сейфаддін Гурбанов, архітектор – Юрій Шкодовський. Пам'ятники приурочені до 160-річчя від дня народження І. Мечникова.

Ілля Ілліч Мечников народився 15 травня 1845 року у селі Іванівка під Харковом, а з трьох років жив у маєтку Панасівка (нині село Мечникове). З дитинства Ілля проявляв інтерес до природи. Перша його друкована робота вийшла у світ в одному із московських журналів, коли майбутньому вченому було 16 років.

Після закінчення з золотою медаллю Харківської гімназії, Ілля Мечников вирішує продовжити навчання за кордоном. Однак після невдалої спроби вступити до Вюрцбургського університету (Мечников приїхав до Німеччини за шість тижнів до початку навчального року), він поступає на природниче відділення фізико-математичного відділення Харківського університету. Талановитий і трудолюбивий Мечников за два роки проходить курс, розрахований на чотири, і їде працювати до Європи. У 1867 році Ілля Мечников захищає дисертацію по зоології і отримує докторську ступінь Санкт-Петербурзького університету. В столиці він викладає зоологію і порівняльну анатомію, займається антропологічними дослідженнями. Наступним місцем життя і роботи Мечникова стає Одеса і її Новоросійський університет. Після вбивства Олександра II країну захоплює хвиля реакції, і Мечников переїздить до Мессіни. Тут він і підходить до найважливішого відкриття свого життя – фагоцитарної теорії імунітету. Однак коло його наукових інтересів досить велике. Багато часу Мечников приділяє проблемам старіння і смерті людини.

У 1908 році Іллі Мечникову разом із Паулем Ерліхом було присуджено Нобелівську премію в галузі фізіології і медицини за дослідження по імунітету. Мечников був нагороджений медаллю Коплі Лондонського королівського товариства, мав ступінь почесного доктора Кембріджського університету, був членом Французької академії медицини і Шведського медичного товариства.

Помер І.І.Мечников 15 липня 1916 року в Парижі. Урна з його прахом знаходиться в бібліотеці Пастерівського інституту. У Харкові іменем видатного вченого названо НДІ мікробіології і імунології. В Одесі його ім'я носить Національний університет.

Література:

Ключко А. Ілья Мечников / А. Ключко // Слобода.- 2005.- 13 мая.- (Харьков и харьковчане. Жизнь замечательных земляков).

Ключко А. Памятник ученому / А. Ключко // Слобода.- 2005.- 2 дек.- (Пульс города. Фотофакт).

Логвиненко Л. Народжуються нобелівські лауреати в Панасівках / Л. Логвиненко // Слобід. край.- 2005.- 18 трав.

Медвідь В. Нова ознака шани І.І. Мечникову / В. Медвідь // Слобід. край.- 2005.- 3 груд.- (Подробиці. Обставини. Новини).

Мечников Ілья Ільич // Карнацевич В.Л. 100 знаменитих харьковчан / В.Л. Карнацевич.- Х., 2005.- С.296 – 299.

Памятник Ілье Мечникову // Слобода.- 2005.- 20 нояб.- (Коротко).

Пугачева Г. Увековечили на родине / Г. Пугачева // Новый день.-2005.- 28 нояб.- (Событие).

Харьков обогатился памятником создателю простокваши // Вечерние вести.- 2005.-2 – 8 дек.- (Новости).

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ Д.І. ЯВОРНИЦЬКОГО

Відкрито 17 грудня 2005 року на будинку Центральної наукової бібліотеки по вул. Університетській, 23.

Дмитро Іванович Яворницький народився 25 жовтня (6 листопада за новим стилем) 1855 року в селі Сонцівка під Дергачами (тепер с. Борисівка Дергачівського р-ну Харківської обл.). Видатний український історик, археолог, етнограф, академік АН УРСР (з 1929 року). У 1881 –1886 роках викладав у Харківському університеті, з 1902 року очолював історичний музей в Катеринославі (тепер Дніпропетровськ). За час його роботи колекція музею поповнилась 75 тисячами експонатів, зібраних в археологічних експедиціях. З 1918 по 1933 роки – Яворницький – професор Катеринославського інституту народної освіти. Д.І. Яворницький – автор майже 200 робіт з історії запорізького козацтва. Серед них трьохтомна «Історія запорізьких козаків», «Вольності запорізьких козаків», «Запоріжжя в

залишках старовини та переказах народу», «До історії степової України», «За слідами запоріжців», «Запоріжці в поезії Т.Г. Шевченка» та ін.

Помер Дмитро Іванович Яворницький 5 серпня 1940 року.

Література:

Холманская Л. “Запорожский казак” из Харьковщины / Л. Холманская // Веч. Харьков.- 2005.- 20 дек.- (Юбилей).

Юбилей ученого // Слобода.- 2005.- 23 дек.

Яворницький Дмитрій Іванович // Карнацевич В.Л. 100 знаменитых харьковчан / В.Л. Карнацевич.- Х., 2005.- С.499 – 503.

Матеріал підготувала: Казанцева Н.Ю. – зав. сектором інформації з питань культури та мистецтва.